10. Yeni Dinî Akımlar

Yeni dinî akımlar, 1970'lerden itibaren yeni bir dinî söylem olarak ortaya çıkan, kendine has dinî inanç, felsefe, etik ve tinselliğe sahip hareketlerdir.

19 bk. "Korintoslular'a Birinci Mektup", (Bap, 9:20)
20 Dursun Ali Aykıt, "Hristiyanlıkta Kuzu Hırsızlığı ve Proselitizm", İslami Araştırmalar, C 20, sayı 2, s. 209-218.
21 bk. Mâide suresi, 67. ayet; Nahl suresi, 125. ayet.
22 "Matta", (bap, , 28:19-20) "Korintoslular'a Birinci Mektup", (Bap, 9:20)
23 bk. Şinasi Gündüz, "Misyonerlik", Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, C 30, s. 193.

Yeni Dinî Hareketler'in ortaya çıkmasına ve yayılmasına etki eden en temel unsurları şu şekilde sıralayabiliriz:

1. Aşırı dünyevileşme ve rasyonalizmin günümüz insanlarında yarattığı hayal kırıklığı ve manevi tatminsizlik.
2. Değişim ve küreselleşmenin getirdiği yoğun tecrübe ve insanların geleneksel dinlerin dışında yeni dinî söylem arayışları.
3. Kişilerin ruhsal ve toplumsal kabullenme anlamındaki zafiyetleri.
4. Dinin problem çözücü bir olgu olarak görülmesiyle birlikte, geleneksel dinlerin, Modern Dönem'in ihtiyaçlarına ve sorunlarına zamana uygun cevaplar vermede yetersiz kalması.

Yeni dinî akımların özelliklerini kısaca şu şekilde sıralayabiliriz:

1. Toplumda yaygın olan dinî anlayışa karşı bir tutum içindedirler.
2. Üyelerini kendi dinî, sosyal ve kültürel anlayışlarını öğreten bir sürece tabi tutarlar.
3. Dine aklî yaklaşımı reddederler.
4. Karizmatik ve otoriter bir lider etrafında toplanılır ve üyelerin lidere tam bir teslimiyeti beklenir.
5. Harekete yeni üyeler katmak için misyonerlik faaliyetleri yapılmaktadır.
6. Birbirinden farklı dinî inanç ve anlayışlar sentezlenerek çağın insanını etkileyecek şekilde sunulur.
7. Dünyanın sonunun çok yakın olduğu ve insanların yeni döneme hazırlanmalarının gerektiği belirtilmektedir.[24]

NOT EDELİM

Yeni dinî akımlardan Hint-Uzak doğu kökenli akımlar daha çok meditasyon ve yoga gibi bireysel tecrübeleri öne çıkartırken Hristiyan kökenli bazı yeni dinî akımlarda intihar etmek de dâhil şiddet unsuru görülmektedir.

Yeni dinî akımlardan Hint-Uzak doğu kökenli akımlar (Transandantal Meditasyon, Hare Krishna vb) daha çok meditasyon ve yoga gibi bireysel tecrübeleri öne çıkararak aydınlanmayı, dinî tecrübeyi yaşayacakları dile getirmişlerdir. Hristiyan kökenli yeni dinî akımların bir kısmında ise intihar etmek de dâhil şiddet unsuru görülmektedir. Örneğin Jim Jones'un liderliğinde kurulmuş olan Peoples Temple (İnsanların Tapınağı) üyeleri, 1978'de Guyana'da (ABD) 276'sı çocuk olmak üzere 918 kişi topluca intihar etmiştir.

1994 yılında Solar Temple (Güneş Tapınağı) isimli harekete bağlı 74 kişi, dünyada meydana geleceğine inandıkları nükleer savaş felaketini yaşamamak için Kanada ve İsviçre'de aynı anda hayatlarına son vermişlerdir.

24 M. Ali Kirman, "Batıda Ortaya Çıkan Yeni Hareketlerin Bazı Özellikleri ve Toplumsal Tabanları", Dinî Araştırmalar, C 2, Sayı 4, s. 231.

ARAŞTIRALIM

Yeni dinî akımların neler olduğunu ve bu akımların niçin Batı toplumlarında daha çok ortaya çıktığını araştırınız. Elde ettiğiniz sonuçlar üzerinde arkadaşlarınızla tartışınız.

1997'de Heaven's Gate (Cennetin Kapısı) isimli yeni dinî harekete mensup 39 kişi, aynı yılın mart ayında dünyayı teğet geçeceğine inanılan Halley kuyruklu yıldızının arkasındaki bir uzay gemisinin kendilerini alarak Tanrısal Krallığa ulaştıracağını söyleyerek intihar etmiştir.[25]

İntihar hareketleri olarak da isimlendirilen bu inançların şiddete veya intihara başvurmasında bazı faktörler etkili olmuştur. Bunlar;

1. Sözleri, vaazları ve hareketleriyle insanlar üzerinde etki eden karizmatik bir lidere sahip olmak. Bu husus, bu tür grupların hem yayılmasında hem de lider ne derse onu takip etme yönünde etkili olmaktadır. Böyle bir liderin, şiddete başvurulması yönündeki sözü emir olarak alınabilmektedir.

2. Dünyanın sonunun çok yakın olması ve "hakiki dünyanın" bir an önce gelmesi için büyük felaketlerin beklenilmesi veya buna öncülük edilmesi. Bazı Evanjelik Hristiyanların, dünyada büyük savaşlar ve felaketler çıkmasını beklemeleri bu unsura örnek olarak verilebilir.

3. Toplumun benimsediği bazı unsurlara aykırı davranışlar nedeniyle sosyal dışlanmışlık ve ötekileştirme, bu grupların şiddete başvurmasında etkili olabilmektedir.

4. Ekonomik faaliyetlerden uzak durup manevi gelişime odaklanmak gerektiğinin söylenmesine rağmen ticari birtakım ilişkilere giren bu tür grupların, maddi kazançlarına zarar geldiğinde şiddete başvurdukları görülmektedir.

5. Siyasetten uzak durduklarını söylemelerine rağmen siyasi arenada başrol olmak veya siyasi çıkar sağlamak gibi hedeflerine ulaşamadıklarında da bu tür grupların şiddete başvurdukları görülmektedir. [26]

25 Ali Köse, Milenyum Tarikatları Batı'da Yeni Dinî Akımlar, s. 8-9.
26 Emine Battal, Kıyametin Gölgesinde Yeni Dini Hareketler ve Şiddet, s. 127- 172.